

DOCUMENTE PRIVIND PARTICIPAREA ARMATEI ROMÂNE DIN SUD-VESTUL TRANSILVANIEI ÎN CEL DE AL DOILEA RAZBOI MONDIAL, ÎN PERIOADA 21- 30 SEPTEMBRIE 1944

Valeriu Giuran

Cercetarea documentelor militare elaborate în timpul celui de al doilea război mondial, în vâltoarea luptelor, de participanți la derularea evenimentelor, în zone și pentru perioade de timp determinate, cu precădere consemnările făcute de cele din categoria JURNALE DE OPERAȚII (J.O.) precum și gruparea cronologică a unor extrase reprezentative prin conținutul informațional prezintă un interes sporit pentru o cât mai fidelă recompunere a imaginii câmpului de luptă, a condițiilor și a principalelor activități adiacente (mai ales de natură logistică), în vederea reliefării dimensiunilor eforturilor umane și materiale.

Din acest vast filon arhivistic de excepțională valoare, în limita spațiului grafic uzual pentru o lucrare s-au reunit un număr de 76 diverse extrase provenind din diferite JURNALE DE OPERAȚII, elaborate atât la unele nivele de comandă cât și de execuție.

S-a avut în vedere atașarea unei componente, fără pretenția de a epuiza acest vast subiect, la o viitoare CRONICĂ DOCUMENTARĂ PRIVIND PARTICIPAREA ARMATEI ROMÂNE DIN TRANSILVANIA ÎN CEL DE AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL, a cărei elaborare este indiscutabilă, sub raport științific.

Sunt redată unele extrase din JURNALUL DE OPERAȚII AL ARMATEI A 4-a ROMÂNE (comandant, General de Corp de Armată Gheorghe Avramescu) precum și consemnări făcute de unele din forțele aflate în subordine sau în cooperare, care au acționat în partea de sud-vest a Transilvaniei între 21-30 septembrie 1944¹.

Din extrasele provenind din J.O al COMANDAMENTULUI ARMATEI a 4-a ROMÂNE, rezultă situația operativă cu modificările survenite, unele misiuni încredințate și confruntări care au avut loc, cu precizările aferente referitor la data și locul (sectorul) luptelor, respective rezultatele cunoscute până la o anumită oră din zi². Conținutul rapoartelor operative consemnate, este important prin aportul informațional³.

Mențiunile făcute în J.O al COMANDAMENTULUI APĂRĂRII PASIVE referitoare la activitățile aviației inamice în acțiunile întreprinse asupra unor localități și obiective din județul Hunedoara, ne permit cunoașterea efectelor produse⁴.

---

¹ Arhiva Ministerului Apărării Naționale, Marele Stat Major, fond 4 dos, nr.222

² Ibidem

³ Ibidem

⁴ Ibidem, fond.366,dos.nr.2

Se remarcă datele consemnate în J.O ale DIVIZIEI 2 MUNTE⁵ și DIVIZIEI 18 MUNTE⁶ în intervalul de timp cercetat.

Reține atenția competența, promptitudinea, exigența, eficiența și continuitatea atât privind capacitatea de comandă de a diferite nivele cât și modul de execuție a misiunilor încredințate, în raport de disponibilități și condiții.

La 21 septembrie 1944, BATALIONUL 8 VÂNĂTORI DE MUNTE a menționat efectuarea de „pregătiri în vederea deplasării”⁷. S-a mai consemnat că (...) „la orele 13, Dl. Gl. (General) Iordăchescu, comandantul DIV(IZIEI) 2-a MUNTE, dl.Col. Vartolomeu, comandantul second, Dl. col. Vlădescu, Dl. Lt. Col. Taras și dl. Maior Lupașcu au inspectat Batalionul 8” (...)⁸. Din cadrul acestui batalion „la orele 18, trenurile de luptă și plot. aruncătoare 120 mm, se deplasează pe itinerariul: Cacova Ierii – Muntele Mare, sub comanda Lt. rez. Horadnic Gheorghe”⁹. În zilele următoare activitățile acestui batalion au continuat potrivit ordinelor primite.

Se detașează ca interes acțiunile de luptă ale CORPULUI 1 AERIAN ROMÂN, în perioada menționată¹⁰. Din consemnările făcute în J.O rezultă pe zile: situația terestră (linia pe care au ajuns trupele noastre și aliate), misiunile executate de ESCADRULA 12 OBSERVAȚIE pentru supravegherea câmpului de luptă și recunoaștere din vedere în zona de acțiune a ARMATEI 4-A ROMÂNE, misiuni stabilite pentru ziua următoare precum și alte aspecte referitoare la acțiunile de luptă întreprinse¹¹.

Din activitățile batalioanelor de Vânători de Munte, sunt menționate pe zile aspectele mai importante, acestea reflectând prin detaliile conținute, situația din prima linie de luptă, redată chiar de participanți, fapt având o valoare documentară incontestabilă (veritabile mărturii oficiale).

Gruparea pe zile a consemnărilor făcute de batalioanele de Vânători de Munte care au acționat în zonă, prin corelarea cu informațiile conținute în J.O al DIVIZIONULUI 4 VÂNĂTORI DE MUNTE¹² precum și date din alte J.O., permite formarea unei imagini asupra dificultății și succesiunii luptelor în condițiile specifice teritoriului respective (sectoarelor atribuite batalioanelor).

---

⁵ Ibidem, fond.543,dos.nr.53

⁶ Ibidem, fond.523,dos.nr.56

⁷ Ibidem, fond.148,dos.nr.5,f.13

⁸ Ibidem

⁹ Ibidem

¹⁰ Ibidem, fond.359,dos.nr.18,f.85-110

¹¹ Ibidem,

¹² Ibidem, fond.597,dos.nr.3,f.7-9

Reține atenția faptul că în unele documente (extrase) elaborate la nivel de batalion (J.O.) sunt indicate pierderile pe zile, cu nominalizarea unor ofițeri și subofițeri căzuți la datorie pe câmpul de onoare sau răniți în lupte iar pentru trupă sunt făcute precizări referitoare la numărul de morți și răniți. Se remarcă și menționarea de DIVIZIONUL 4 TUNURI DE MUNTE în J.O., a consumului de muniție din anumite zile/ex. La 24 septembrie 1944, consum de muniție 148 lovituri; la 25 septembrie: 32 de lovituri; la 26 septembrie 62 de lovituri; la 27 septembrie 94 de lovituri, la 28 septembrie: 112 lovituri, la 29 septembrie: 65 de lovituri iar la 30 septembrie 42 de lovituri/.

Este relevantă fermitatea cu care au acționat militarii noștri, în parte recruți, pentru îndeplinirea misiunilor încredințate în această ultimă decadă a lunii septembrie 1944 în sectoarele stabilite, dovedind alese virtuți ostășești, vitejie, operativitate, spirit de sacrificiu și ingeniozitate, folosind judicios resursele limitate aflate la dispoziție în raport cu situațiile care au intervenit și de condiții, cu asigurarea cooperării între diferite arme, concomitent cu preocupările pentru îmbunătățirea dotării cu material de război.

Continuarea investigațiilor documentare în această direcție apare imperios necesară.

DOCUMENTE *

I

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL COMANDAMENTULUI
ARMATEI 4-a ROMÂNE, DIN 21 SEPTEMBRIE 1944

21 septembrie 1944

(...) La ora 01,00 se dă către C(orpul de) Munte, C(orpul) 2 A(rmată), D(ivizia) 1 CV(Cavalerie), ordinul nr.307.024:/Ds.31,Lv.1,Vl.4,pg.33/:

1.Atacul prevăzut în ordinul de operații nr.9 se amână pentru ziua de 22 septembrie.

Dispozitivul de atac va trebui să fie gata la ora 06,00

Ora atacului se va comunica la timp.

2.Atacul va fi precedat de o pregătire de artilerie de 45 minute. Marile Unități vor trimite Armatei 4-a, prin orice mijloc, până la 21 septembrie, ora 09,00, planul tragerilor de artilerie în pregătire și pe timpul atacului.

3.În ziua de 21 septembrie, se vor face recunoașteri amănunțite, însoțite și de ofițerii aviatori care vor conlucra cu trupele atacatoare.

4.În după amiaza zilei se va executa câte o incursiune de fiecare Corp de Armată, tare de o Companie, sprijinite de artilerie.

Pe timpul acestei acțiuni, artileria își completează reglarea tragerilor.

Se vor raporta imediat rezultatele (...).

* Pentru economie de spațiu grafic nu sunt redată schițele menționate în unele documente.

Arhiva Ministerului Apărării Naționale, Marele Stat Major, (în continuare: A.M.Ap.N., M.St.M.,) fond 4 dos, nr.222, f.252.

II

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 21 SEPTEMBRIE 1944

Ziua de 21 septembrie 1944

P(unct de) C(omandă): Cacova Ierii

I. Situația în dimineața zilei: Schița nr.16.

II. Operațiuni:

1. La ora 9,30, o patrulă inamică/Germani și Unguri/ s-au îndreptat spre D. Plămâanii/cota 1077/: plot.de pe înălțime deschizând foc. inamicul s-a retras spre cota 602/V.Ierii/.

III. Pierderi: Situație anexă

IV. Diverse:

1. Starea atmosferică:timp frumos.

2. Starea sanitară: bună.

Șeful Bir(oului) 3 operații Cpt. St. Dăncuș

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 543 dos, nr.53, f.115.

III

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL DIVIZIEI 18 MUNTE, DIN 21 SEPTEMBRIE 1944

21 septembrie 1944

1.Atacul proiectat pentru această zi este amânat. În cursul zilei, activitatea de luptă prin foc de infanterie și artilerie de ambele părți

2.În seara zilei se primește ordinul nr.34.839 din 21 septembrie 1944 a Corpului 6 Armată, prin care se ordonă ca atacul proiectat în ziua de 21 septembrie, va avea loc în ziua de 22 septembrie la ora 8. Pregătirea de artilerie la ora 7,15. Se pune la dispoziția diviziei, batalionul I/18 V.M., aflat în rezerva Corpului 6 Armată, cu misiunea de a asigura o linie de oprire înapoia dispozitivului Diviziei 18-a Munte, pe Arieș, către 500 m N. V. liziera de N.V. Luncani și bucla Arieșului,500 (m) N.V. Hădăreni, pentru a face față unei pătrunderi inamice în caz de străpungerea frontului prin surprindere.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 521 dos, nr.56, f.76.

IV

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL CORPULUI 1 AERIAN
ROMÂN, DIN 21 SEPTEMBRIE 1944

21 septembrie 1944

(...) B. Artileria Antiaeriană

Brigada 2-a A.A

21 septembrie, orele 7,24 – P.S. BALOMIR, survolat de un avion Ju 88 German,
înălțime 5000 m.

A tras Bat.29 Vickers /8 lovituri (...)

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 359 dos, nr.18, f.85

V

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL CORPULUI VII TERITORIAL,
DIN 21 SEPTEMBRIE 1944

(...) Ordinul nr.42.445 din 21 septembrie 1944

ARMATA 1-A

STAT MAJOR

Către

Grupul Timișoara

Conform hotărârii din 21 sept.1944 a Comandamentului aliat rus:

(...) 2. Grupul Timișoara va acoperi stânga întregului dispozitiv al trupelor aliate
ruse din zona Timișoara contra încercărilor de pătrundere inamice dinspre sud-vest
(...).

Div.9 Cav., Div.19 Inf., Div.14 Instrucție. Acest dispozitiv defensiv va fi realizat
până la 22 sept. ora 18 (...).

6.Comndantul grupului Timișoara va fi la 22 sept. ora 14, la P.C. al C.49 A
Rus/Ghiarmata/ pentru a lua legătură și stabili detaliile.

Comandantul Armatei 1-a

General de Corp de Armată Nic(olae) Macici

Șeful de Stat Major

General Adj. M. Andronescu

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 353 dos, nr.29, f.445-446

VI

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 9 VÂNĂTORI
DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 21 SEPTEMBRIE
1944

21 septembrie 1944

Timp frumos.

Atacul proiectat de unitățile rusești nu s-a dat, astfel Batalionul a rămas pe poziția veche, continuând cu instrucția pe companii.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 149 dos, nr.1, f.173

VII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 16
VÂNĂTORI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 2
MUNTE, DIN 21 SEPTEMBRIE 1944

21 septembrie 1944

La ora 3,30, o patrulă comandată de 1 subofițer, pleacă pe M-tele (Muntele) Mare, 1827, pentru a vedea ce este cu unitatea Lt. Olteanu din Bat(alionul) 15 V(ânători) M-te(Munte) și ce știri are despre inamic.

La ora 10, D-l General Iordăchescu, C-dtul Div(iziei) 2-M-te, însoțit de D-l Col. Eitl și D-l Lt. Col. Taras. Șeful de Stat Major al Div(iziei) inspectează batalionul pe poziție.

Comandantul Bat.16 V. Munte Ofițer cu operațiile

Maior E. Scridon Cpt. I. Aștileanu

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 157 dos, nr.5, f.189

VIII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL DIVIZIONULUI 4 TUNURI DE
MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 21 SEPTEMBRIE 1944

(...) Comandantul Divizionului inspectează caii bateriilor. După masă program de instrucție.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 597 dos, nr.3, f.7.

IX

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL COMANDAMENTULUI
ARMATEI 4-a ROMÂNE, DIN 21 SEPTEMBRIE 1944

21 septembrie 1944

(...) Situația generală

După o pregătire de artilerie care a durat de la 07,15 până la 08,00, ARMATA 4-a a pornit la atac pe tot frontul (...).

Până la ora 20,00, după raportul operativ nr.307.124-/944, operațiunile s-au desfășurat astfel:

I. În cursul zilei de 22 IX, Armata 4-a a reușit să treacă Mureșul la nord Sânpaul, însă în urma unui contraatac inamic dat către seară, a pierdut capul de pod se reușise să realizeze în cursul dimineții.

II. Desfășurarea operațiunilor pe sectoare

1. Corpul de Munte: (...)
  2. La Corpul 2 Armată: (...)
  3. La Corpul Motomecanizat: (...)
  4. La Corpul 6 Armată, atacul nu a progresat decât foarte puțin și numai în câteva puncte. La ora 17,00, M.U., din subordinea Corpului 6 Armată erau pe aliniamentul:
    - a. Divizia 20 Infanterie: (...)
    - b. Divizia 18 Munte, la 500 m., sud Sivas/432/, 1 km est cota 433, D. Fetelor, nord cota 433,200m., sud cota 401, păduricea nord-est Luncani.
    - c. Divizia 7 Infanterie (...)
- A.M.Ap.N., M.St.M., fond 4 dos, nr.222, f.273-274.

X

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL COMANDAMENTULUI APĂRĂRII PASIVE, DIN 22 SEPTEMBRIE 1944

22 septembrie 1944

(...) JUDEȚUL HUNEDOARA

În cursul zilei de 22 septembrie, 2 avioane germane au lansat 3 bombe asupra comunei Simeria și au mitraliat în apropierea depoului C.F.

Victime: Morți 1 femeie. Răniți 1 femeie.

Stricăciuni produse: 2 case distruse, 2 case avariate; linia telefonică și electrică distrusă pe o distanță de 100 m.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 366 dos, nr.2, f.146.

XI

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL CORPULUI 1 AERIAN ROMÂN, DIN 22 SEPTEMBRIE 1944

22 septembrie 1944

(...) Escadrila 12 Observație: 8 misiuni din care 7 misiuni (de) supravegherea câmpului de luptă și o misiune recunoaștere din vedere în zona Armatei IV-a (...)

III. ORDINE DATE PENTRU ZIUA DE 23 SEPT. 1944

S-a dat Ordinul de operații Nr.15, pentru ziua de 23 septembrie 1944, care prevede:

1. Situația terestră:

Pe frontul de vest, trupele noastre și aliate în înaintare, au ajuns pe linia: nord Marsus, Sebreuș (Sepreuș), Năbad, Simandul de Jos, Curtici, Variașul, Pecica, Secusigiu, Piled (Biled), Săcălaz, Ulvin (Utvin), Giroc, Tormac.

La nord, linia frontului este neschimbată, în afară de regiunea nord-vest Turda, unde trupele aliate, cu toată rezistența dărză pe care o opune inamicul, au pus

stăpânire pe satul Ciurila, liziera sud Săliște, liziera sud Mircești, nord Comșești, până la liziera vest Săndulești.

2. Situația aeriană: neschimbată.

3. Misiunea Corpului 1 Aerian: neschimbată

4. Misiunea unităților: (...)

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 359 dos, nr.18, f.87-89

XII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 22 SEPTEMBRIE 1944

Ziua de 22 septembrie 1944

P(unct) de C(omandă): Cacova Ierii

I. Situația în dimineața zilei: Schița nr.16.

II. Operațiuni:

1. La ora 1,00 se primește Ordinul de operații nr.646 al Corpului 35 Armată Rus, prin care se ordonă că atacul fixat prin Ordinul Nr.000/vezi ziua de 18 IX.1944/ va porni la ora 08,00/ora românească/ (...)

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 543 dos, nr.53, f.117

XIII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL DIVIZIEI 18-a MUNTE, DIN 22 SEPTEMBRIE 1944

22 septembrie 1944

1. În noaptea de 21/22 septembrie, Batal(ionul)I/18 Munte s-a instalat în apărare pe Arieș în sectorul arătat mai sus.

2. În dimineața zilei, Divizia 18-a Munte a atacat cu Grupul 90 și 92 V.M., reușind să ajungă cu Grupul 90 V.M până la 300 m., sud D. Sinaș, 432 iar cu Grupul 92 V.M., a ajuns cu stânga la cota 401, pe care însă nu a putut să o mențină din cauza presiunii puternice inamice.

Situația în seara zilei de 22, ca în schița anexă.

Pentru noaptea de 22/23 septembrie s-a dispus ca linia de luptă să fie întărită cu Batal.II/18 V.M. să treacă în rezerva liniei de luptă.

Pierderile în atacul din cursul zilei, au fost foarte mari.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 523 dos, nr.56, f.76-78

XIV

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 9 VÂNĂTORI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 22 SEPTEMBRIE 1944

22 septembrie 1944

Timp frumos. La orele 7,30, începe pregătirea de artilerie rusească, care durează până la orele 0,30. Rușii dezlănțuie atacul contra ungarilor și germanilor pe un front larg.

La orele 13, conform Ordinului grupului 5 V(ânători) Munte, se trimite Locot. Carabaș, ca ofițer de legătură între Grup și Batalion, care se înapoiază la orele 14, cu ordinul de deplasare.

Batalionul pornește în urma atacului dat de Batalionul 16 V.Munte și ocupă obiectivul 2, pe Muntele Filii/1278/, unde ajunge la orele 17,30.

În noaptea de 22/23 sept., batalionul rămâne pe această cotă, având Comp(ania) 3-a. Locot. Grad și Comp(ania) 2-a Lt. Grecescu, instalate pe poziție la nord și vest cota 1278, făcând siguranța batalionului, care se găsește în rezerva Grupului 5 V.Munte.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 149 dos, nr.1, f.173.

XV

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 15
VÂNĂTORI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 21 și
22 SEPTEMBRIE 1944

21 septembrie 1944

Conform ordinului Grupului 4 Vânători de) Munte, confesorul Batalionului 8 Vânători de) Munte face o slujbă religioasă într-o livadă frumoasă de pomi fructiferi, la care asistă și batalionul nostru.

Pierderi suferite: nimic.

La orele 20,30, se primește ordinul special Nr.25 prin care se anunță deplasarea Batalionului 8 Munte în zona Muntele Mare

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 156 dos, nr.1, f.249.

x x x

22 septembrie 1944

Batalionul în aceeași situație în aceeași situație în cantonament. Execută program (de) instrucție teenică (tehnică) și de luptă cu grupa.

Pierderi suferite: nimic.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 156 dos, nr.1, f.249.

XVI

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 16
VÂNĂTORI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 22
SEPTEMBRIE 1944

22 septembrie 1944

La ora 6 se primește ordinul de operație nr.12 de la Grupul 5 Vânători de) Munte prin care se ordonă să fim gata de plecare pentru a ocupa obiectivul 2. Ordinul se difuzează companiilor.

La ora 7, artileria rusă începe pregătirea și ține până la ora 8/în dreapta batalionului/.

La ora 10,30, formații de bombardiere amice bombardează spre nord-vest pozițiile inamice.

La ora 11, companiile ocupă Muntele Agrișului.

La ora 13, Batalionul se pune în mișcare spre obiectivul 2.

La ora 17, Batalionul ocupă Muntele Agrișului. O patrulă de 2 grupe se instalează în post fix la confluența V. Soimului cu V Ierii pentru a controla drumul de pe V. Ierii.

Compania 2-a împinge patrulele pe V. Ierii la Castelul Vânătoresc și cele 2 fabrici pentru a constata prezența inamicului.

Inamicul este la D. Plopilor și la Tartava.

Comandantul Bat.16 V. Munte Ofițer cu operațiile

Maior Emil Scridon Cpt. Ion Aștileanu

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 157 dos, nr.5, f.190

XVII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL DIVIZIONULUI 4 TUNURI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 22 SEPTEMBRIE 1944

22 septembrie 1944

Atât dimineța cât și după-masa se execută program de instrucție sub conducerea ofițerilor. Căpitanul Ursu, comandantul Divizionului inspectează instrucția ostașilor. Se trimite comandantul Bateriei 2-a în recunoaștere pe Valea Hudii, pentru a se putea deplasa, la ordin în Valea Hudii în sprijinul Bat(alioanelor) 10 și 16 V(ânători) M(unte).

Bateria 1-a Aruncătoare rămâne în Valea Ierii intrând sub comanda Grupului 4 V(ânători de) M(unte). S-a recunoscut drumul de la Băișoara până la cota 602 pe Valea Ierii și de acolo spre vest până la 2 km., vest Morile de pe această vale.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 597 dos, nr.3, f.7

XVIII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL CORPULUI 4 ARMATĂ ROMÂN, DIN 22 SEPTEMBRIE 1944

22 septembrie 1944

(...) În după amiaza zilei la orele 14, domnul General Stoenescu a plecat la București cu avionul pentru a grăbi dotarea și reorganizarea C(orpului 4 A(rmată)), astfel ca să poată satisface în cât mai bune condițiuni noua misiune în Ardeal (...)

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 339 dos, nr.150, f.62.

XIX

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL COMANDAMENTULUI
ARMATEI 4-a ROMÂNE, DIN 23 SEPTEMBRIE 1944

23 septembrie 1944

(...) Până la ora 04,00, după Raportul operativ nr.307.133/944, operațiunile s-au desfășurat astfel:

În cursul nopții de 22/23 IX nimic deosebit de semnalat M.U. se grupează în vederea reluării atacului, la ora 08,00, între Ogra și Iernut.

(...) Până la ora 20,00, după Raportul operativ nr.307.169/944, operațiunile s-au desfășurat astfel:

I. Operațiunile de azi au avut ca rezultat cucerirea după lupte grele a cetelor 463 și 495 de pe D. Sângeorgiu și a satului Leordeni (...).

II. Acțiunea pe sectoare:

1.Sectorul Corpului de Munte: (...)

2.Sectorul Corpului 6 Armată

a. Divizia 20 infanterie (...)

b. Divizia 18 Munte Instrucție a atacat D. Dinaș pe care l-a ocupat către ora 16,30.

c. Divizia 7 Infanterie Instrucție, în situația neschimbată (...)

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 4 dos, nr.222, f.280-286.

XX

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL CORPULUI 1 AERIAN
ROMÂN, DIN 23 SEPTEMBRIE 1944

23 septembrie 1944

(...) Avioane ieșite =144

Esc(adri) 12 Obs(ervație)=6

Esc(adri) 2 Rec(unoaștere)=1

Gr(upul) 5 Bomb(ardiere)=8

Gr.6/3 Stuka=26

Gr.8 Asalt=33

Gr. 2 V-re (Vânătoare)=30

Gr. 6 V-re=14

Br. 9 V-re=26

9.Bombe lansate =30,15 tone

(...) Activitatea Regimentului 6 A.A. C.S Balomir

La orele 11,15 un avion inamic de tipul Me 110 de recunoaștere venind din direcția 7-2, la altitudine 5500 m. a tras Bat.29 Vickers 4 lovituri, Nu au fost lansate bombe

(...)

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 359 dos, nr.18, f.92-94.

XXI

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 23 SEPTEMBRIE 1944

Ziua de 23 septembrie 1944

P(unct) de C(omandă): Cacova Ierii

I. Situația în dimineața zilei: Schița nr.16.

II.Operațiuni:

1.În dimineața zilei, recunoașterile Batalionului 8 Vt. Munte, dirijate spre Ptr. Catelii 1435 au întâlnit în regiune elemente inamice ușoare, care la apariția patrulelor noastre s-au retras spre Muntele rece.

2.La ora 9,30 se primește de la Corpul 35 Armată Rus, ordinul de operații nr.654, prin care se ordonă Diviziei să atace în direcția Finișel, pentru a ajunge pe aliniamentul Stelna –cota 828.

Începând de la ora 9,55 s-au dat ordinele de execuție fiecărei unități, telefonic, iar la ora 11,00 s-au confirmat în scris prin ordinul de mai jos (...)

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 543 dos, nr.53, f.121.

XXII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 9 VÂNĂTORI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 22 SEPTEMBRIE 1944

23 septembrie 1944

Timp frumos. Conform Ordinului Grupului 5 V(ânători) Munte, se trimite plutonul Serg. Maj. Simion Găvrilă din Comp(ania) Cercetare pe Muntele Puscat/1679/, pentru a schimba un pluton din Batalionul 16 V. Munte (...).

La orele 11,30, conform Ordinului Grupului 5 V(ânători) Munte, batalionul se deplasează pe Dealul Plămâni/1198/ pentru a ataca simultan cu batalionul 10 V. Munte și Batal.1/281 din Divizia 93 Rusă, pe direcția cota 999,830 și 932.

Compania 3-a cu misiunea de avangardă, trimite patrula de recunoaștere pe cota 1053, care semnalează inamic pe cota 999.

La orele 17, Compania 3-a a ocupat baza de plecare la atac pe bitul de deal 2 km.,nord-est cota 1198. La această oră, atacul trupelor rusești, îndreptându-se în direcția Ruinele Cetății Lita, cota 969, 999, au ocupat cota 969, oprindu-se la 700 m., sud cota 999 pe care o stăpânesc cu foc.

Conform Ordinului primit de la grupului 5 V(ânători) Munte,la orele 18, pentru noaptea de 23/24 septembrie 1944, batalionul rămâne pe locul unde se găsește având un pluton pe Valea Ierii în dreptul cotei 969 pe șosea, pentru a face legătura cu trupele Rusești. În cursul zilei trenurile batalionului sunt dirijate la Băișoara. Batalionul nu are pierderi în cursul zilei de 23 septembrie.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 149 dos, nr.1, f.173-174.

XXIII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 15
VÂNĂTORI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 23
SEPTEMBRIE 1944

23 septembrie 1944

În cursul zilei pe la orele 10 sosesc două autocamioane cu echipament și armament aducând 30 puști mitr(aliere) germane. Se procedează imediat la echiparea ostașilor, strângerea echipamentului de pânză, care se trimite la P.S.,cu aceleași mașini. Se dotează grupele cu puștile mitr(aliere) germane primite, iar Companiei Armament Greu I se completează numărul de mitraliere prin puști mitraliere grele germane sosite. Totodată se primesc și pistoalele mitraliere care de asemenea se distribuie la companii (...).

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 156 dos, nr.1, f.249.

XXIV

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 16
VÂNĂTORI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 23
SEPTEMBRIE 1944

23 septembrie 1944

Se primește ordin de a se impinge patrule pentru verificarea prezenței inamicului pe V(alea) Ierii. Inamicul se semnalează numai pe D. Plopilor. Batalionul ocupă cota 1381

Comandantul Bat.16 V. Munte Ofițer cu operațiile

Maior Emil Scridon Cpt. Ion Aștileanu

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 157 dos, nr.5, f.190

XXV

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL DIVIZIONULUI 4 TUNURI DE
MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 23 SEPTEMBRIE 1944

23 septembrie 1944

Divizionul este în sprijinul Grupului 5 V.M. cu ambele baterii pentru a sprijinii Batalionul (Batalioanele) 9,10 și 16 V(ânători) M(unte) în atacul pentru Valea Ierii. În după amiaza zilei de 23 sept., Divizionul se găsește cu ambele baterii pe Valea Hudei. Nu se execută trageri. La ora 24,00, se primește ordin pentru sprijinirea atacului Grupului, din dimineața zilei de 24 septembrie, când urmează ca el să se găsească în zona sud cota 1092, pe șoseaua Valea Ierii, pentru a sprijini Bat(alioanele) 9, și 16 V(ânători) M(unte) până la obiectivul 2/Vârful Cornului/,Capul Dealului 1180,cota 808,cota620/. Secția de tunuri în sprijinul Bat(alioanelui) 16 V.M.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 597 dos, nr.3, f.7.

XXVI

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL COMANDAMENTULUI
ARMATEI 4-a ROMÂNE, DIN 24 SEPTEMBRIE 1944

24 septembrie 1944

(...) Până la ora 15,00, după Raportul operativ nr.307.196-944, operațiunile s-au desfășurat astfel:

I. Situația generală

În dimineața zilei de 24 IX, Armata 4-a a continuat acțiunea principală pe direcția Cipău-Sânger, pentru a adânci capul de pod creat în ziua de 23 septembrie, flancată în dreapta de un atac secundar spre Ungheni și D.Szoollos/463/.

II. Activitatea pe sectoare

(...) 4. Corpul 6 Armată

(...) b. La Divizia 18 Munte Instrucție, circa 2 batalioane inamice sprijinite de 5 care de luptă au atacat către D. La Sânge/cota 432/pe care au reușit să o cucerească către ora 12,30, căutând apoi să se infiltreze cu două companii pe șoseaua dintre La Sinas și D.Fânașelor/433/, unde s-a intervenit cu artileria proprie pentru a opri progresiunea atacului.

c) Corpul 6 Armată a primit în dimineața zilei ordin de la Comandamentul Aliat să treacă la defensivă, să păstreze terenul cucerit și să continue pregătirile în vederea atacului care se va relua în zilele următoare.

III. Până la această oră nu se cunoaște încă numărul pierderilor, prizonierilor și capturilor din dimineața zilei.

Comandantul Armatei 4-a

General de C(orp de) A(rmată)/ss./Gh.Avramescu

(...) Activitatea aviației proprii

Pe frontul Armatei 4-a a acționat numai aviația de observație, care a executat 5 misiuni de supravegherea câmpului de luptă și una misiune recunoaștere foto (...).

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 4 dos, nr.222, f.295-298.

XXVII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL CORPULUI 1 AERIAN
ROMÂN, DIN 24 SEPTEMBRIE 1944

24 septembrie 1944

(...) Escadrila 2 Recunoaștere: 3 misiuni recunoaștere fotografice(...)

Escadrila 12 Observație: 6 misiuni dintre care 5 misiuni supravegherea câmpului de luptă și una misiune recunoaștere fotografică în zona Armatei IV (...)

Avioane ieșite: 119 (...). Bombe lansate: 10,9 tone (...)

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 359 dos, nr.18, f.95-96.

XXVIII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 24 SEPTEMBRIE 1944

Ziua de 24 septembrie 1944

P(unct) de C(omandă): Cacova Ierii

II. Operațiuni:

1. În dimineața zilei, unitățile au reluat mișcarea spre obiectivele ordonate. Pe timpul înaintării Btl.(Batalioanele 10 și 16 Vt. Munte, au întâlnit rezistențe sângeroase în regiunea cotelor 994 și 1082. Atacate pe la vest de Btl.(Batalionul 16 Vt. Vânători de) Munte și pe la est de Batalionul 10 Vt. Vânători de) Munte, toate rezistențele inamice au fost respinse și până în după amiaza zilei, înălțimile au fost cucerite.(...).

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 543 dos, nr.53, f.125.

XXIX

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 9 VÂNĂTORI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 24 SEPTEMBRIE 1944

24 septembrie 1944

Timp frumos.

Conform ordinului Grupului 5 V(ânători) Munte, Batalionul se deplasează în cursul dimineții și ocupă cotele 932/ la Burul/, 830/La Copaci/ și 1062, unde rămâne până în ziua de 25 septembrie 1944.

Nici în această zi batalionul nu are nici (un) om pierdere.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 149 dos, nr.1, f.174.

XXX

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 10 VÂNĂTORI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 24 SEPTEMBRIE 1944

24 septembrie 1944

În urma recunoașterilor făcute de slt. Ionescu și slt. Radu spre D. Frasului și D. Cîrgalaul Mare, în zilele anterioare, cum și în urma informațiilor de la 2 civili fugiți printre linii, se constată că inamicul se organizează pe pantele de s(ud) ale Dealului Cararii și D.Mustii.

Se primește la ora 7, ordin de atac. Batalionul va ataca D. Mustii și D. Cărării cu cotele: 1082, 1092, 1032, 1035.

Plotonul Serg. Maj. Silaghi Fabian, coboară spre Valea Ierii, trece șoseaua nevăzut și va cuceri cota 1062. Ajungerea pe obiectiv, semnalată printr-o rachetă albă. Urcatul și hățișul face marșul anevoios.

La ora 11, Serg. Maj. Silaghi, cucerește cota 1062. La această oră, atacă pentru a cuceri cota 1092, plutonul slt. Radu. Este observat de inamic și primește focuri. Se încearcă o manevrare a cotei cu plutonul serg. maj. Vulpe și slt. Verbanschi.

Brandturile batalionului face (fac) o concentrare puternică de foc. Inamicul cedează. Slt. Ionescu curăță înălțimea cu cota 1092, Slt. Radu ocupă cota 1082. Compania 2-a, cota 1032, iar compania 1-a cota 1035. Plutonul slt. Man, a fost trimis să facă siguranța batalionului pe dreapta spre cota 932. Un prizonier declară că acel drum este minat. Slt. Manu și 3 soldați sunt răniți de mine. În drum spre postul de prim ajutor, căruciorul calcă pe o mină plasată pe serpentina șoselei, spre Valea Ierii. Este omorât.

Astfel, batalionul în ziua de 24 septembrie 1944, reușește ca la căderea serii să fie stăpân pe obiectivul ordonat.

La acest succes a ajutat și Batalionul 16 V. Munte, care a manevrat satul Valea Ierii pe la s(ud)-v(est) și înălțimile D. Plopilor, făcând să cedeze rezistențele inamice de pe D. Cărrii.

Prizonieri: 6 unguri și 3 germani

Capturi: 2 arme automate

Pierderi: 1 ofițer mort/slt. Man Grigore/, 3 soldați morți, 22 soldați răniți.

Timpul schimbător.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 150 dos, nr.14, f.13-14.

XXXI

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 16
VÂNĂTORI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 24
SEPTEMBRIE 1944

24 septembrie 1944

Se primește ordin ca batalionul să se pună în mișcare pentru a ocupa cota 1082.

La ora 12, se ocupă și se organizează poziția.

Deoarece inamicul de pe D. Plopilor era prea bine organizat la teren și Bat(alionul) 10 Vt. Mte(Munte) care ataca de front, nu putea ocupa obiectivul fără pierderi grele, se ordonă batalionului să atace de flanc inamicul de pe Dealul Plopilor. Comp(ania)2-a sprijinită de aruncătoare și mitraliere atacă viguros inamicul și ocupă D. Plopilor. După această operațiune, batalionul trece în rezerva Grupului, rămânând peste noapte la grupul de case vest D. Plopilor.

Pierderi: 1 trupă mort și 4 trupă răniți.

Comandantul Bat.16 V. Munte Ofițer cu operațiile

Maior Emil Scridon Cpt. Ion Aștileanu

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 157 dos, nr.5, f.190

XXXII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL DIVIZIONULUI 4 TUNURI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 24 SEPTEMBRIE 1944
24 septembrie 1944

Conf. ord(inului) primit la ora 1 noaptea, Divizionul care se găsea în poziție cu ambele baterii de aruncătoare pe Valea Hudii/3km, vest cota 602/ și cu observator la cota 1077. Divizionul după ce se regroupează se deplasează către Valea Ierii. Misiunea Divizionului este de a sprijini acțiunea Bat(alioanelor)9, 10,16 V(ânători de).M(Munte). Deoarece ordinul de operații sosise târziu iar Batalioanele se găseau pe munte în dispozitiv la 6 km, departe de divizion și prin faptul că divizionul nu putea trece peste munți, conf. ord. verbal al D-lui Comandant al Grupului 5 V(ânători) M(unte),legăturile urmau să se facă cu infanteria astfel: cu Bat(alionul)9V.M. la orele 7,00 dimineața la cotul șoselei dinspre Valea Ierii, s(ud)-v(est) cota 999 iar cu bat(alionul) 10 V.M. pe șoseaua Valea Ierii la coborârea pantelor Dealului Frasul cota 1053. Bateria 1-a a fost instalată în regiunea 800 m., s(ud)-v(est) cota 900, din Bat(alionul) 9 V(ânători) M(unte) nu era nimeni acolo. Bateria 2-a a fost instalată lângă șosea unde încep serpentinele către cota 994. Bateria 1-a sprijină Bat(alionul) 9 V.M. și are observatorul pe memelonul 1 km.,n(ord)-v(est) cota 999. Bateria 2-a sprijină Batalionul 10 și 16 V.M. Se execută trageri pe obiectivele din zona Hasdate, Capul Dealului.

Consum de muniții:148 lovituri.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 597 dos, nr.3, f.8

XXXIII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL COMANDAMENTULUI ARMATEI 4-a ROMÂNE, DIN 25 SEPTEMBRIE 1944
25 septembrie 1944

(...) La ora 07,00 situația artileriei pe Corpuri de Armată și Divizii este:

Corpul 6 Armată

1.Divizia 7 Infanterie

- 2 T.75FF – R.4 Art.

- 2 T.75FF – R.4 Art

2.Divizia 7 Infanterie

- 1Bat.4 T 75 – R.35 Art.

- 1 secție 2 T.75, 5SK – Div.5 T.M-te.

3.Divizia 20 Infanterie

- 1Bat.3T.75 – R.39 Art.

- 1Bat.4 T 75 – R.40 A.

Artilerie de Întărire

- 2Bat.4 T 105 – R.6 A.G..

- 1 Bat.5 Ob.150.

Corpul Motomecanizat (...)

(...) La ora 19,15, se raportează M. St. M., cu Nr.307.228: Am onoarea a raporta că Armata 4-a a fost informată că, părți din M(arile) U(nități) române ce au acționat în Moldova se găsesc în prezent în regiunea SOVATA- Reghin, unde luptă împreună cu Armata 7-a ROSIE DE GARDĂ. Pe baza acestor informațiuni ne-am adresat Grupului de Armate Trofimenco și îl rugăm a face demersurile necesare pentru a se aduce aceste unități în dispozitivul ARMATEI 1-a ROMÂNE.

Grupului de Armate Trofimenco ne-a răspuns că această chestiune nu poate fi rezolvată decât de Domnul Mareșal Malinovschi, care are sediul la București. În consecință, Vă rugăm să binevoiți a interveni pe lângă Domnul Mareșal Malinovschi, ca M(arile) U(nități) române ce luptă în regiunea Reghin/circa 7.000 oameni/ să fie puse de urgență la dispoziția Armatei –a, pentru a fi contopite cu părțile lor aflate deja în compunerea actuală a armatei și mări astfel forța combativă a Armatei 4-a.

Comandantul Armatei 4-a

General de C.A./ss./ Gh. Avramescu

(...)

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 4 dos, nr.222, f.300-305

XXXIV**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL CORPULUI 1 AERIAN ROMÂN, DIN 25 SEPTEMBRIE 1944**

25 septembrie 1944

(...) Escadrila 2 Recunoaștere:4 misiuni recunoaștere fotografice(...)

Avioane (i)eșite= 106

Bombe lansate= 18,91 tone

(...) Activitatea Regimentului 6 A.A. – C.S. Balomir.

La orele 14,00, Bateria 29 Vickers și Bat.10 Vickers au deschis focul asupra unui avion german de tipul Ju 88 trăgând 17 lovituri.

Avionul a zburat deasupra Aerodromului la altitudine 6000 m. venind din direcția 1-7.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 359, dos, nr.18, f.98-102.

XXXV**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 25 SEPTEMBRIE 1944**

Ziua de 25 septembrie 1944

(...)II.Operațiuni:

1. Btl.(Batalioanele)15 și 16 Vt. Munte a curățit pădurea vest Litenii de Sus, cu o companie care apoi a ocupat liziera de est a pădurii, având dreapta la cota 794.(...).
A.M.Ap.N., M.St.M., fond 543 dos, nr.53, f.130.

XXXVI

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 9 VÂNĂTORI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 25 SEPTEMBRIE 1944

25 septembrie 1944

Timp variabil.

La orele 11,30, batalionul intră în subordinele Grupului 4 V. Munte, Colonel Vlădescu, care ordonă schimbarea Batalionului 1/281 Rus, de pe cota 999. Această cotă este ocupată de Compania 2-a Locot. Grecescu, în legătură la dreapta cu Batalionului 15 V(ânători) M(unte).

Se trimit patrule de recunoaștere în satul Hășdate, care la înapoiere raportează că satul este ocupat de inamic.

La ora 17 batalionul atacă simultan cu unitățile Ruse din dreapta, fiind încadrat la dreapta de una companie din batalionul 15 V(ânători) M(unte) iar la stânga de Batalionul 10 V(ânători) M(unte), pe direcția: cota 999,820, cota 541 nord-est Finișel (...).

Atacul a fost sprijinit de artileria rusă și de o secție Aruncătoare 120 mm și de brandturile noastre, că la orele 18,50, companiile și-au atins obiectivul.

În cursul atacului se capturează una pușcă anticar ungurească cal(ibrul) 20 mm.

Batalionul nu are nici o pierdere în oameni sau materiale.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 149 dos, nr.1, f.174.

XXXVII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 10 VÂNĂTORI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 25 SEPTEMBRIE 1944

25 septembrie 1944

La ora 9 se trimit patrule către cota 895/ Pădurea Aurie/și cota894. Două mașini blindate, au înaintat pe șoseaua Finișel-Valea Ierii și în dreptul cotei 965/cotul șoselei/surprinz plotonul slt. Radu, deschizând foc asupra lui. Nu-i produce nici o pierdere, întrucât se adăpostește în vale.

Aruncătoarele de 120 și 81,4 mm bat această șosea. Autoblindatele se retrag spre satul Finișel. Batalionul 9 V(ânători) Munte, din dreapta cucerește D. Capului 820. Compania 1-a face legătura cu Batalionul 9 V(ânători) Munte, cu un ploton la cota 808.

Patrurile trimise în recunoaștere s-au reîntors. Cotele 894 și 895 sunt libere. Compania 2-a stăpânește cota 894, cu un ploton.

Pierderi: 2 răniți, trupă.

În noaptea aceasta sosesc completările de la Hațeg. Compania cercetare și Compania 3-a pușcași cu 6 ofițeri+12 subofițeri și 340 trupă cu 2 mitr(aliere), (?) arme, 18 puști mitr(aliere), 8 căruțe, 38 cai.

Cu acest efectiv, batalionul se încadrează și organizează normal, conform tablei 1012.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 150 dos, nr.14, f.14.

XXXVIII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 16 VÂNĂTORI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 25 SEPTEMBRIE 1944

25 septembrie 1944

La ora 7, Batalionul se pune în mișcare cu destinația V. Ierii, unde cantonează, Batalionul execută program administrativ.

La ora 15,30, se primește ordin ca batalionul să fie gata de mișcare.

La ora 18, batalionul se pune în marș și la ora 20,30 ajunge la Buru/cota 932/. Se ia dispozitiv articulat și gata de intervenție/schița/.

Comandantul Bat.16 V. Munte Ofițer cu operațiile

Cpt. Ion Aștileanu

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 157 dos, nr.5, f.190

XXXIX

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL DIVIZIONULUI 4 TUNURI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 25 SEPTEMBRIE 1944

25 septembrie 1944

Aceleași poziții de baterii. Bateria 1-a execută trageri pe cota 820 și mamelonul de la est de această cotă, pe pozițiile inamice. Consum muniții: 32 lovituri. În timpul zilei sunt răniți prin explozia unei mine 2 dintre ostașii Divizionului, care coborau de la observator

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 597 dos, nr.3, f.8

XXXX

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL COMANDAMENTULUI ARMATEI 4-a ROMÂNE, DIN 26 SEPTEMBRIE 1944

26 septembrie 1944

(...) Până la ora 15,00, după Raportul operativ nr.307.268/944, operațiunile s-au desfășurat astfel:

I. În cursul dimineții de 26 septembrie M.U. ale Armatei 4-a au pregătit reluarea atacului (...).

II. Activitatea pe sectoare

a. La Corpul de Munte, nimic deosebit de semnalat.

b. La Corpul 2 Armată, cercetare de luptă a descoperit pe malul de nord al Mureșului între Sânmarghita și cota 429 câteva arme automate și mișcări de fracțiuni de infanterie. Plaja de la Chirileu este minată.

c. La Corpul Motomecanizat, un contraatac dat la ora 10,20 cu circa o companie dinspre Pd. nord cotele 435-417 și cota 463 a fost respins (...).

d. Corpul 6 Armată, în cursul nopții câte o încercare de incursiune la Cuciul și Vișoara au fost respinse. Pe restul frontului până la această oră nimic de semnalat.

III. Activitatea aviației proprii

Două avioane de recunoaștere au zburat între orele 08,00 și 08,30 deasupra liniei de luptă a Corpului de Munte.

IV. Activitatea artileriei inamice: (...).

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 4 dos, nr.222, f.321-322.

XXXXI

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL CORPULUI 1 AERIAN ROMÂN, DIN 26 SEPTEMBRIE 1944

26 septembrie 1944

I.ACTIVITATEA OPERATIVĂ ȘI REZULTATELE OBȚINUTE

a. Aviația(...)

II.ORDINE DATE PENTRU ZIUA DE 27 SEPT.1944

S-a dat ordinul de operații nr.19, pentru ziua de 27 septembrie 1944, care prevede:

1. Situația terestră:

a. În vest, trupele noastre și aliate continuând înaintarea, au ajuns pe liniile: Hidișeu de Sus și Jos, Ceica, Forsig (Bocsig), Talpoș, Belfir, Sepreuși, Zerind, Varșand, Kateghihaza, Sân Martin, Macea, Curtici, Marczihani, Turin, Pecica, Mureș, Nădlac, Apatfolva, Cenadul mare, Sânicolaul Mare, Pesac, Sandra, Biled, Becikerecul Mic, Șag, Pecicul (Peciul) Nou, Giulvăr (Giulvaz), Fedor, Dolant, Banloc, Denta, Borlovenii Noi, Cota 1112.

b. În nord, trupele noastre au cucerit Turda și înălțimile imediat nord Turda.

2.Situația aeriană: neschimbată.

3.Misiunea Corpului 1 Aerian: cea cunoscută

4.Misiunea unităților: (...)

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 359 dos, nr.18, f.103.

XXXXII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 8 VÂNĂTORI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 26 SEPTEMBRIE 1944

26 septembrie 1944

I. Situația: Schița nr.18.

II. Operațiuni:

1. Pentru ziua de 26 septembrie (septembrie) erau prevăzute acțiuni locale pentru îmbunătățirea bazelor de plecare în vederea unui atac.

2. La ora 14,00, inamicul atacă în forță iar compania din Batalionul 15 este nevoită să se retragă la sud de Hajdat.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 148 dos, nr.5, f.24.

XXXXIII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 9 VÂNĂTORI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 26 SEPTEMBRIE 1944

26 septembrie 1944

Ploaie și ceață groasă. Vizibilitate 10 m. În dimineața zilei către orele 9, Compania 2-1 Locot. Gruescu, care se găsea pe cota 820 a fost atacată de patrulele inamice, care au fost respinse cu ușurință. După cca., 1/2 oră, din nou a fost atacată puternic de forțe superioare, fiind bătută de focuri puternice de branduri, puști anticar și mitraliere. Cu toată îndârjirea inamicului de a cuceri cota, atacul lor a fost respins și de data aceasta.

La orele 15,30, după o pregătire puternică de artilerie, branduri și puști A.C., inamicul pornește din nou pentru a tria oară la atac, de data aceasta atacând din flancuri și din față, fiind favorizați de ceața groasă ce domină întreaga regiune.

Compania de Cercetare Slt. Păunescu, de asemenea a fost atacată din flanc și față, simultan cu atacul dat asupra Comp(aniei) a -1.

Inamicul fiind favorizat de ceața groasă s-a infiltrat între Compania 2-a locot. Grecescu și Compania din Batalionul 15, ce se găsea la dreapta Comp(aniei) Lt. Grecescu, însă mult mai în urmă.

Fiind atacată de forțe superioare inamice și din trei părți deodată, cu toată rezistența înversunată ce-a opus, Compania Lt. Grecescu, a fost nevoită să se replieze către Compania din Batalionul 15 V. Munte, care și ea la rândul ei fiind atacată puternic de inamic, s-a repliat spre dreapta. Față de situația creată, se trimite imediat Plotonul de pionieri Serg. maj. Vlad Alexandru sub comanda căpitanului Toma Alexandru pentru restabilirea poziției pierdute.

Căpitanul Toma Alexandru reușește să regrupeze Compania Locot. Grecescu la P.C.Batal.15 V. Munte și împreună cu Plotonul de Pionieri pornește pentru a contraataca inamicul ce pătrunsese în satul Hășdate. În mijlocul satului, luând contactul cu inamicul care era masat în partea de nord a satului și fiind din nou atacat din flancul stâng și față cu puternice forțe, compania a fost nevoită să se replieze din nou către P.C. Batal. 15.V.Munte.

Simultan cu acest atac, se dezlănțuie și atacul și asupra Companiei de Cercetare slt. Păunescu, care de asemenea este lovit din 3 părți și față de superioritatea

inamicului și a focului dezlănțuit, este nevoit să se replieze spre sud-vest/schița nr.15. La acest atac, Batalionul are următoarele pierderi:

Trupă: Morți 15; răniți 25; dispăruți 7.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 149 dos, nr.1, f.174-177.

XXXXIV

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 10
VÂNĂTORI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 26
SEPTEMBRIE 1944

26 septembrie 1944

Batalionul are misiunea de a ocupa Pădurea Aurie – cota 895, în legătură cu Batalionul 9 V. Munte, la est /dreapta/, care trebuia să ajungă la nord de satul Finișel.

Plotonul slt. Ionescu, întărit cu 2 puști mitralieră ușoare germane, va merge până la cota 1180, C. apoi către cota 895, pe care va stăpâni-o.

Plotonul slt. Dobrici, întărit cu 2 puști mitralieră ușoare germane, va cuceri botul de deal, imediat sub cota 895, asigurând spatele plotonului slt. Ionescu.

La ora 9,30, situația batalionului era următoarea: Compania 1-a, pe cota 1035, cu un ploton pe cota 808, Compania 2-a pe cota 1032, cu un ploton pe cota 894 și un ploton pe cota 1082 slt. Radu/.

Plotonul Pionieri și P.C. Batal. pe cota 1092/schița/. Două aruncătoare 81,4 (mm) v(est) cota 1092; 2 aruncătoare est cota 1092. O grupă de mitraliere la lotonul slt. Radu. Slt. Dobrică, raportează că a întâlnit inamic/3 arme automate/ la cotul drumului/965/.

Serg. Maj. Păun este atacat la grenadă pe cota 808. Poziția este menținută.

În sectorul Batal(ionului) 9 V. Munte, inamicul contraatacă puternic și repetat. Timpul cețos și polios.

Pierderi: 1 subofițer rănit: Serg. Maj. Păun Marin; 3 soldați răniți. O pușcă mitralieră distrusă.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 150 dos, nr.14, f.16.

XXXXV

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 16
VÂNĂTORI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 26
SEPTEMBRIE 1944

26 septembrie 1944

Batalionul în aceeași situație și în același dispozitiv.

Comandantul Bat.16 V. Munte Ofițer cu operațiile

Maior Emil Scridon Cpt. Ion Aștileanu

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 157 dos, nr.5, f.191

XXXXVI

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL DIVIZIONULUI 4 TUNURI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 26 SEPTEMBRIE 1944

26 septembrie 1944

Aceleași poziții de baterii. Ceața groasă care a domnit aproape tot timpul zilei, a făcut observarea aproape imposibilă. Divizionul a executat trageri pe mamelonul est de cota 820, unde inamicul contraatacă. Comp(ania) 2-a din Bat(alionul) 9 V.M. instalată pe aceste înălțimi. Bateria 1-a nu a putut executa trageri deoarece legăturile telefonice au fost distruse. Către ora 19, inamicul dă un nou contraatac respingând infanteria noastră/Comp. Cercetare/ ce se află pe cota 820.

Consum muniții: 62 lovituri.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 597 dos, nr.3, f.8.

XXXXVII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL COMANDAMENTULUI APĂRĂRII PASIVE, DIN 27 SEPTEMBRIE 1944

27 septembrie(septembrie) 1944

(...) JUDEȚUL ARAD

La orele 20,45, un avion inamic a lansat 6 bombe în orașul Arad, la fabrica Astra (...)

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 366 dos, nr.2, f.147.

XXXXVIII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL CORPULUI 1 AERIAN ROMÂN, DIN 27 SEPTEMBRIE 1944

24 septembrie 1944

(...) ORDINE DATE PENTRU ZIUA DE 28 SEPT.1944:

S-a dat Ordinul de operații nr.20, din ziua de 27 sept. pentru ziua de 28 sept.1944, care prevede:

1.Situația terestră:

a. În vest: Trupele noastre și aliate în înaintare au ajuns pe linia: Burda, Meziad, Tasad, Alparea, Mierlău, Osand/exclusiv Tinca/, Crișul Negru până la Tămașda/exclusiv/, Giula /Gyula), Ketefyhaza, Batonia, Peregul Mic, Csand, Palota, Foldesk, Mako, Sânnicolul Mare, Șandra, Biled, Becicherecul Mic, Săcălaz, Utvin, Part(a), Giulvăz, Gad, Dolat, Banloc, Denta, Bicșa Română.

b. În nord: situația neschimbată

2.Situația aeriană: neschimbată

3.Misiunea Corpului 1 Aerian:cea cunoscută.

4. Misiunea unităților: (...).

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 359 dos, nr.18, f.105.

XXXXIX

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL DIVIZIEI 2 MUNTE DIN 27 SEPTEMBRIE 1944

Ziua de 27 septembrie 1944

P(unct de) C(omandă): Băișoara.

(...) II. Operațiuni:

1.La ora 8,30, potrivit noii misiuni fixată de Corpul 35 Armată Rus/Nr.679,680-dosar 31/211/,Divizia a dat următorul ordin verbal, confirmat apoi în scris(...):

Ordin de operații Nr.33

1.Divizia 2.a Munte continuă atacul în direcția generală nord, asigurând stânga Corpului 35 Rus. Limita din dreapta a Diviziei 2 Munte: Băișoara-Litenii de Sus – Saradislă – Vlaha - Lunca de Sus/ toate la Divizia 2 Munte/(...).

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 543 dos, nr.53, f.137.

L

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 9 VÂNĂTORI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 27 SEPTEMBRIE 1944

27 septembrie 1944

Ploaia și ceață.

Conform ordinului Grupului 4 V. Munte, urma ca batalionul să contraatace la orele 9, pentru a recuceri pozițiile pierdute, din cauza timpului nefavorabil, contraatacul se amână.

Batalionul se găsește în dispozitivul următor (...).

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 149 dos, nr.1, f.177

LI

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 10 VÂNĂTORI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 27 SEPTEMBRIE 1944

27 septembrie 1944

Batalionul trebuie să atace spre liziera de v(est) a satului Finișel. Timpul ploios. Temperatura scăzută.

Două mașini blindate inamice, au apărut în cotul șoselei cota 731, fiind însoțite de 2 grupe de pușcași. Deschid foc asupra plutonului slt. Verbanschi, 500 m.,s(ud)cota 894,circa 2 plotoane inamice au pătruns între cotele 894 și 808.

Batalionul n-are nici o rezervă.

Se face o concentrare puternică de aruncătoare pe șosea, la cotul drumului/cota 731/.

Compania Cercetare și Compania 3-a sosite de la P(artea) S(edentară) intră în dispozitiv și salvează situația batalionului. Se duce o luptă dârză și schimbătoare. Trec în linia 1-a cele două companii noi sosite iar Compania 1-a și a 2-a se grupează și reorganizează.

Informații arată că inamicul ca contraataca din nou.

Pierderi: trupă 3 morți, 6 răniți, 4 dispăruți.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 150 dos, nr.14, f.16

LII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 15
VÂNĂTORI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 27
SEPTEMBRIE 1944

27 septembrie 1944

Timp cu ploaie și vânt rece.

Pe întreg sectorul nici o schimbare.

S-a primit ordinul de atac N0.11 pentru ziua de 28 septembrie când sub sprijinul a numeroase guri de foc se va dezlănțui atacul general. Pierderi: nimic.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 156 dos, nr.1, f.251

LIII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 16
VÂNĂTORI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 27
SEPTEMBRIE 1944

27 septembrie 1944

Batalionul în aceeași situație și în același dispozitiv. Au sosit de la P(artea) S(edentară) Hațeg, Compania Cercetări, Compania 3-a, 112 oameni pentru Compania Armament Greu și 15 oameni pentru Compania comandă. Plotonul călăreți a rămas la dispoziția grupului 5 V(ânători) Munte.

Comandantul Bat.16 V. Munte Ofițer cu operațiile

Maior Emil Scridon Cpt. Ion Aștileanu

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 157 dos, nr.5, f.191

LIV

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL DIVIZIONULUI 4 TUNURI DE
MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 27 SEPTEMBRIE 1944
27 septembrie 1944

Aceleași poziții de artilerie. Misiunea de a sprijini atacul infanteriei până în fața liniilor Dealul Sasului/cota 880, cota 759, satul Finișel/ care constituie obiectivul Bat(alionului) 10 V.M. Bateria 1-a este trecută în sprijinul Grupului 4 V.M. ce atacă inițial pe direcția Finișel - Stolna. Divizionul execută trageri pe cota 820,

deoarece pe această creastă se vede multă mișcare a trupelor inamice. Se execută trageri de oprire pe viroagele vest cota 808 și în zona cotei 788 oarecum și de-a lungul Vâii Finișelului. La ora 18,30, se execută trageri în plin, pe cota 820. Consum de muniție: 94 lovituri. Pierderi: nimic.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 597 dos, nr.3, f.8

LV

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL COMANDAMENTULUI
ARMATEI 4-a ROMÂNE, DIN 28 SEPTEMBRIE 1944

27 septembrie 1944

(...) III. Activitatea aviației

În sectorul Armatei 4-a a zburat numai aviația de observație. S-a executat o singură misiune din cauza plafonului (...).

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 4 dos, nr.222, f.351

LVI

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL CORPULUI 4 ARMATĂ
ROMÂN, DIN 28 SEPTEMBRIE 1944

28 septembrie (septembrie) 1944

(...) I. ORDINE PRIMITE

În cursul nopții de 27/28 sept.1944 se primește ordinul Marelui Stat Major nr.680.547/1944 care prevede următoarele:

1.C(orpu) 4 A(rmată) va lua sub comandă va lua sub comandă Diviziile 2,4,5 și 15 Inf(anterie) aflate în prezent sub ordinele C(orpu) 3 A(rmată).

2.Ulterior C.4 A., având în subordine numai Diviziile 2 și 4 Inf(anterie) cu organizarea și dotarea completă, după Instrucțiunea Marelui Stat Major, secția I-a și IV-a este destinat a intra în compunerea forțelor române de intervenție în lupta contra Ungariei și Germaniei, prevăzute la art.1 din convenția de armistițiu.

Organizarea și dotarea acestor două divizii va trebui să fie gata cel mai târziu la 15 oct.1944, ora 24.

3.Către 8 oct.1944, după ordinele ce va primi de la Comandamentul Sovietic, C(orpu) 4 A(rmată) se va deplasa cu cele două divizii în zona Timișoara, unde va intra sub ordinele Armatei I-a.

4.Cu începere de la 16 oct.1944, ora 0,00, Div(iziile) 5 și 15 Inf(anterie) rămân pe loc la dispoziția Marelui Stat Major(...).

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 339 dos, nr.150, f.73

LVII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL CORPULUI 1 AERIAN ROMÂN, DIN 28 SEPTEMBRIE 1944

27 septembrie 1944

Din cauza timpului nefavorabil, nici o unitate de aviație nu a executat misiuni.

(...) II. ORDINE DATE PENTRU ZIUA DE 29 SEPT. 1944:

S-a dat Escadrilei 2 Recunoaștere, Ord(inul) de recunoaștere nr.14, pentru ziua de 29 sept. a. c., care prevede:

Misiunea neschimbată.

Aviația de luptă

S-a dat ordinul de operații nr.21, pentru ziua de 29 sept. a. c., care prevede:

1. Situația terestră:

c. În vest: trupele noastre și aliate în înaintare au ajuns cu primele elemente până pe linia: Oradea mare/exclusiv/, Palota, Topolni/ exclusiv/ Salonta/ exclusiv/, Tîmașda, Gyulvari, Elek, Reverkes, Battonia, Csan Adpalonta/exclusiv/, Foldeak, Mako, Sânnicolul (1) German, Saravale Mare, Sânpetru Nou, Săcălaz, Utvin, Part(a), Cebza, Ghilad, Banloc, Detta(Deta).

d. În nord: situația neschimbată

2. Situația aeriană: neschimbată

3. Misiunea Corpului 1 Aerian: cea cunoscută.

4. Misiunea unităților: (...).

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 359 dos, nr.18, f.106-107.

LVIII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL DIVIZIEI 2 MUNTE DIN 28 SEPTEMBRIE 1944

Ziua de 28 septembrie 1944

P(unct de) C(omandă): Băișoara.

I. Situația în dimineața zilei: Schița nr.19.

(...) II. Operațiuni:

1. La ora 12,30, Corpul 35 Armată Rus, ordonă telefonic: Divizia 2 Munte va îndeplini misiunea anterioară: cucerirea regiunii Finișel și a înălțimii cu cota 673/nord-est Hajdate/. Ordinele date de divizie/telefonice/(...).

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 543 dos, nr.53, f.141.

LIX

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 9 VÂNĂTORI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICA A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 28 SEPTEMBRIE 1944

28 septembrie 1944

Ploaie și ceață. Batalionul se găsește în dispozitivul următor(...)

La orele 13, Compania 2-a este schimbată de pe poziție de Compania de Cercetare și trece în rezerva batalionului, pe pantele est cota 1062.

În cursul zilei sosește Compania de marș de la P.S., ofițerii și subofițerii fiind repartizați imediat la companii. Sosește de asemenea echipament de iarnă și bocanci care se dau la trupă.

La orele 14, conform ordinului Diviziei 2-a Munte, este depășit Batalionul 16.V.Munte și trece în rezerva Diviziei 2-a, rămânând mai departe în același dispozitiv, cu misiunea de a-l urma pe Bat(alionul) 16.V.Munte la 1 km., ținându-se gata a interveni fie înspre Finișel, fie înspre Sărădisla.

În cursul zilei activitatea mai pronunțată de branduri din partea inamicului. Batalionul are 2 răniți.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 149 dos, nr.1, f.177-179.

LX

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 10
VÂNĂTORI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 28
SEPTEMBRIE 1944

28 septembrie 1944

Ceața se ridică. Slt Radu identifică de pe cota 808: o companie inamică la cota 666/s.v. Finișel/, la cota 591, 2 arunc(ătoare), o baterie de tunuri la Vlaha și un tun la Savladiale. O grupă din Compania 2-a a fost trimisă patrulă de cercetare la cota 786.

La ora 14 batalionul primește ordin de atac. Obiectiv:Pădurea Aurie. Cota 895.

Compania 3-a rămâne pe cota 1032, pentru a face legătura cu Batal(ionul) 16 V. Munte la e(st)/dreapta/și înaintează pe măsură ce Batal(ionul) 16 V. Munte progresează.

Plotonul slt. Ionescu se găsește pe cota 894. Restul batalionului manevrează pe la Cere, către obiectiv.

În dreptul cotei 1082, inamicul a deschis foc, cu aruncătoarele și artileria. Tirul artileriei este precis.

Compania Cercetare coboară pe valea Finișel, pe care o interceptează. Batalionul ajunge cu rezerva sa pe cota 895. Plotonul slt. Ionescu este atacat puternic de inamic. Înaintarea este greoaie. Forțele inamice sunt puternice și bine îngropate la teren.

Pierderi: ofițeri: Slt. Cristu Victor, rănit;

trupă 3 morți, 24 răniți,

o pușcă mitralieră distrusă

Capturi: 2 prizonieri.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 150 dos, nr.14, f.17

LXI

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 16
VÂNĂTORI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 28
SEPTEMBRIE 1944

28 septembrie 1944

Din ordinul Div(iziei) 2-a Mte (Munte), la ora 16 se atacă inamicul de pe cota 820/n(ord)-

v(est) comuna Hasdate/. Batalionul atacă în dispozitivul: Compania 1-2 și 3 în linia 1-1 iar Compania de Cercetare plus un pluton mitraliere în rezervă.

Inamicul bine organizat la teren pe cota 820 și nord 820, dispune de multe arme automate. Barajul de aruncătoare, artilerie și (a) armelor automate operesc comp. pentru un moment. Prin manevra Companiei 3-a se reușește ca la ora 20 inamicul să fie dat peste cap și ocupată poziția, respective obiectivul ordonat/schița nr.5/. În această luptă, ofițerii, subofițerii și trupa batalionului au dat dovadă de multă energie, pricepere și spirit de sacrificiu. Companiile se organizează la teren și împing patrule înaintate pentru siguranță.

Pierderi: 1 ofițer rănit/slt. rez. Mărgineanu Paul/, evacuat; 1 ofițer/slt. Frangopol Gh./rănit neevacuat; 1 trupă mort, și 13 trupă răniți.

Capturi: 5 mitraliere, 4 P(uști) Mitraliere, 1 Brandt, multă muniție de tot felul.

Comandantul Bat. 16 V. Munte Ofițer cu operațiile

Maior Emil Scridon Cpt. Ion Aștileanu

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 157 dos, nr.5, f.191

LXII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL DIVIZIONULUI 4 TUNURI DE
MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 28 SEPTEMBRIE 1944

28 septembrie 1944

Se reia acțiunea din ziua precedentă; poziții de artilerie aceleași ca în ziua precedentă. După cucerirea cotei 820,673, Divizionul primește misiunea de a deplasa o baterie în zona Litenii de Sus pentru sprijinul Grupului 4 V.M. ce atacă pe direcția Saradisla-Finișel. Prin ord(inul) 5886, Bateria 1-a care este în sprijinul Grupului 4 V.M., primește tabloul cu obiectivele de bătut. Se trage pe organizațiunile inamice și un tun anticar ce se găsesc la cota 820 și la liziera satului Finișel. Atacul infanteriei noastre progresează încet din cauza puternicei reacțiuni inamice și a focului intens al artileriei inamice. Către ora 8 seara, cota 820 este cucerită.

Consum (de) muniție: 112 lovituri. Pierderi: nimic.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 597 dos, nr.3, f.8-9.

LXIII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL COMANDAMENTULUI
ARMATEI 4-a ROMÂNE, DIN 29 SEPTEMBRIE 1944

29 septembrie 1944

(...) Până la ora 09,00, după Raportul operativ nr.307.420-/944, operațiunile s-au desfășurat astfel:

1. Pe timpul nopții trageri de hărțuială, cercetare de luptă pe tot frontul Armatei 4-a executată de trupele proprii și un atac inamic de noapte respins în sectorul Corpului Motomecanizat.

Frontul cu excepția capului de pod al Corpului Motomecanizat este la sud de Mureș, în legătură cu armata 7-a Rusă care stăpânește malul de est. Reghiunul este ocupat de Armata 7-a.

2. Activitatea pe sectoare:(...).

Până la ora 16,00 după raportul operativ nr.307.445/-944, operațiunile s-au desfășurat astfel:

I. Armata 4-a a forțat în dimineața zilei Mureșul cu Corpul de Munte la sud-vest de Tg. Mureș. pe rest situația staționară.

II. Activitatea pe sectoare(...)

VI. Acțiunea Corpului 6 Armată/sub comandă aliată/

La ora 05,00, Corpul 6 Armată stăpânește cu un batalion de la Divizia 18 Munte, D. Hudăilor, D. Titinu, între Sălașuri și pd. sud Urca iar cu un batalion cotele 487 și 431 asigurând flancul și spatele dispozitivului realizat în vederea acțiunii către Juriul de câmpie. Este în curs o acțiune pentru cucerirea înălțimilor sud șoseaua Viișoara-Taureni între Viișoara și Valea Giurgedului.

VII. Timp cețos, tendință spre ploaie.

VIII. Comunicațiile neîmpietruite greu practicabile iar cele din sectorul Corpului de Munte în mare parte minate.

Comandantul Armatei 4-a

General de C.A./ss./ Gh. Avramescu

(...) Până la ora 20,00 după Raportul operativ nr.307.467/944 operațiunile s-au desfășurat astfel:

I. Armata 4-a a trecut cu dreapta Mureșul în zona nord-vest Tg. Mureș și a atacat din capul de pod nord-est Iernut pentru îmbunătățirea pozițiilor.

II. Desfășurarea operațiunilor pe sectoare.

(...) 4. La Corpul 6 Armată

Divizia 18 Munte a atacat cu două batalioane ale sale și un batalion de la Divizia 7 infanterie pe creasta sud - Urca, cucerind linia cota 450/Titinul, colțul sud Urca, creasta Copilașul, cota 466, colțul sud-vest Viișoara. Inamicul a reacționat cu foc/în special branduri/dinspre Urca și Hogas 415. Un contraatac inamic/ două companii pușcași și 3 care de luptă/dat asupra batalionului aflat pe coasta Grindului 497, a fost respins.

III. Aviația inamică a executat recunoașteri în zona Corpului Motomecanizat.

IV. Artileria inamică a fost mai activă în sectorul Corpului Motomecanizat, executând trageri de interdicție pe comunicații în special în zona Cucerdea-Seulis.

V. La 29 IX 1944, ora 24,00, se va intra în noua organizare de comandament prevăzută în ordinul nr.307.440 din 20 IX.

VI. Buletin meteo: Cerul acoperit, temperatura în scădere.

VII. Starea comunicațiilor: șoselele nepietruite impracticabile pentru mijloace auto.

Comandantul Armatei 4-a

General de C.A./ss./ Gh. Avramescu

(...)

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 4 dos, nr.222, f.362-371

LXIV

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL CORPULUI 1 AERIAN ROMÂN, DIN 29 SEPTEMBRIE 1944

29 septembrie 1944

(...) Grupul 2 Vânătoare: 3 misiuni

Cu 6 avioane în 3 misiuni a executat recunoaștere meteo în zona Arad - Oradea-Huedin – Cluj - Turda.

4. Nici o luptă aeriană. Nici o victorie.(...)

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 359 dos, nr.18, f.108

LXV

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 29 SEPTEMBRIE 1944

Ziua de 29 septembrie 1944

P(unct de) C(omandă) Divizie: Băișoara.

I. Situația în dimineața zilei: Schița nr.19

II. operațiuni:

1. În timpul nopții, fracțiuni ușoare inamice au atacat compania din Btl(Batalionul) 10 Vt. (Vânători) Munte, aflată la est de cota 895, fără succes

La ora 6,00, compania din stânga Bt. (Batalionului) 16 Vt.(Vânători) Munte aflată pe mamelonul imediat vest cota 820, a fost bătută puternic cu focuri de arme automate și branduri (...).

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 543 dos, nr.53, f.143.

LXVI

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 9 VÂNĂTORI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICA A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 29 SEPTEMBRIE 1944

29 septembrie 1944

Batalionul 9 V(ânători) Munte se găsește în același dispozitiv, ca rezervă a Diviziei 2-a Munte.

În cursul zilei, activitate de branduri din ambele părți. Batalionul are 1 rănit.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 149 dos, nr.1, f.179.

LXVII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 10 VÂNĂTORI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 29 SEPTEMBRIE 1944

29 septembrie 1944

Batalionul pe obiectivul atins în ziua precedentă. Tunurile inamice și un tun A(nti) T(anc) trag direct, la vedere. Cu un ploton inamicul încearcă un contraatac în sectorul Companiei Cercetare. Este oprit. Nu se progresează cu nimic.

Pierderi: trupă 2 morți, 8 răniți.

Timp schimbător

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 150 dos, nr.14, f.17

LXVIII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 16 VÂNĂTORI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 29 SEPTEMBRIE 1944

30 septembrie 1944

În noaptea de 28/28 inamicul execută trageri de hărțuială cu artileria.

Până la ora 17, acțiuni de patrulare deoparte și de alta. Inamicul execută bombardament intens cu aruncătoarele grele, artilerie și tunuri A(nti) A(eriene) asupra dispozitivului nostru cât și asupra vecinilor/schița/.

La ora 16,10, un avion de recunoaștere amic zboară deasupra pozițiilor inamice. A.A., inamică din Săvădisla trage asupra lui. La ora 17,15, inamicul după un bombardament intens de artilerie, aruncătoare și A.A. trăgând razant, execută un contraatac asupra flancului drept al Companiei 3-a, unde este și limita batalionului. Contraatacul este executat de 2 plotoane germane, inamicul reușește să pună stăpânire pe mamelonul n(ord)-v(est) cota 620. Cele 2 grupe ale noastre care stăpâneau mamelonul se repliază. În timpul acestui contraatac inamicul caută să se strecoare și la flancul stâng al Companiei 1-a de la V n(ord)-v(est) cota 820. Acest inamic, este oprit și silit să dea înapoi, din cauza focului bine plasat al Companiei

1-a. Inamicul continuă în sectorul Companiei 3-a cu și mai multă înverșunare contraatacând să rupă dispozitivul dar prin focul bine plasat al Companiei 3-a și focul de flanc al Companiei 2-a de pe 820, nu mai poate progresa și este oprit definitive. Schimbările (schimburile) de focuri de arme automate dintr-o parte și alta se continuă până la ora 20, când aproape încetează, afară de bombardamentul de artilerie pe care inamicul îl continuă succesiv, atât în poziția noastră cât și a vecinilor.

La ora 22, se dă ordin Companiei 3-a să reocupe mamelonul pierdut. Acțiunea nu reușește din cauza inamicului puternic și bine organizat la teren.

Pierderi: 1 ofițer rănit/Lt. rez. Covesan P./, rănit evacuat; 3 trupă morți; 10 trupă răniți.

Comandantul Bat.16 V. Munte Ofițer cu operațiile

Maior Emil Scridon Cpt. Ion Aștileanu

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 157 dos, nr.5, f.191-193

LXIX

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL DIVIZIONULUI 4 TUNURI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 29 SEPTEMBRIE 1944
29 septembrie 1944

Bateria 1-a are poziții din ziua precedentă. Bateria 2-a ocupă poziție pe Valea Finișelului. Bateria 1-a în sprijinul Grupului 5 V.M. Artileria inamică este foarte activă în tot cursul zilei, bătând în special zona observatoarelor, cota 999 și 895.Divizionul execută trageri la cererea Bat(alionului) 16 V.M. în zona cotei 786 și la vest de această cotă, unde, erau adunate trupe inamice. La cererea Bat(alionului) 15 V.M. se execută trageri în zona cotei 674. După amiază la ora 17, Bateria 1-a execută trageri de oprire înapoia cotei 820 și pe înălțimile nord Hasdate de unde inamicul execută un contraatac. Bateria 2-a execută trageri pe liziera vest satul Finișel.

Consum de muniții:65 lovituri. Pierderi: nimic.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 597 dos, nr.3, f.9.

LXX

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL COMANDAMENTULUI ARMATEI 4-a ROMÂNE, DIN 30 SEPTEMBRIE 1944
30 septembrie 1944

(...) Până la ora 20,00, după Raportul operativ nr.307.521-/944, operațiunile s-au desfășurat astfel:

I. Rezumatul operațiunilor

În ziua de 30 septembrie 1944, Corpul de Munte a reluat atacul pe direcția generală Berghia, Moinești iar Corpul 2 Armată a executat acțiuni locale pentru îmbunătățirea bazei de plecare.

2.Activitatea pe sectoare:

(...). La Corpul 6 Armată/sub Comandament Aliat/:

a. În sectorul Diviziei 18 Munte, un atac inamic dat la ora 06,40 dinspre cota 455/D.Horgas/și cota 466, Copilașul către D. Hodăilor, cu circa 2 companii însoțite de 4 care de luptă a fost oprit. Un atac propriu dat la ora 11,00 spre cota 466 a fost oprit de inamic la 400 sud de cotă. Contraatacați de circa 1 batalion bine dotat cu armament automat și 7 care de luptă, unitățile Diviziei 18 Munte au fost respinse la 2 km, nord-vest cota 431, pe baza de plecare. La ora 13,40, inamicul a reluat atacul/ cu un batalion și 7 care/ pe D. Hodăilor și cu circa 2 companii și 3 care de luptă pe creasta sud Urca, respingând trupele Diviziei 18 Munte pe linia: drumul de care Sălașul spre urca, 400 m.,sun pădurea urca, 1 km., nord-vest cota 431/D.Hodăilor/. La ora 15,30, inamicul a repetat atacul pe aceiași direcție. La ora 17,30, resturi din Batalionul 27,28,29 Vânători de Munte se mențineau la 500 metri nord- nord est cota 431 iar Batalionul 31 Vânători de Munte menținea cota 487 Coasta Grândului.

Batalionul 30 Vânători de Munte se găsește în poziție la 1 km, vest cota 466 Copilașul. Divizia 18 Munte a avut pierderi mari (...).

b.În sectorul Diviziei 7 Infanterie: (...).

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 4 dos, nr.222, f.384-389.

LXXI

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL CORPULUI 1 AERIAN ROMÂN, DIN 30 SEPTEMBRIE 1944

30 septembrie 1944

(...) Escadrila 12 Observație: 4 misiuni recunoaștere din vedere în zona Armatei IV-a(...)

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 359 dos, nr.18, f.110.

LXXII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 30 SEPTEMBRIE 1944

Ziua de 30 septembrie 1944

P(unct de) C(omandă) Divizie: Băișoara.

I. Situația în dimineața zilei: neschimbată

II. operațiuni:/Schița nr.11/

1.Spre dimineața zilei/ la ora 3,00 inamicul a încercat să pătrundă în dispozitivul din Btl(Batalionul) 10 Vt.(Vânători) Munte, cu patru, care însă au fost primite cu focuri de trupele noastre și silite să se (...).

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 543 dos, nr.53, f.146.

LXXIII

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 9 VÂNĂTORI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICA A DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 30 SEPTEMBRIE 1944

30 septembrie 1944

Nici o schimbare în dispozitivul batalionului. Activitate de brandturi din ambele părți. În cursul zilei nu avem pierderi.

Comandantul Batalionului 9 V(ânători) Munte.

P(artea O(perativă)

Lt. Colonel Vasile Paraschivescu

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 149 dos, nr.1, f.179.

LXXIV

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 10 VÂNĂTORI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 30 SEPTEMBRIE 1944

Noaptea la ora 1,ungurii atacă Compania 3-a cu 2 plotoane. Către Compania de Cercetare infiltrațiuni inamice. Focul este viu de ambele părți. Artileria inamică și brandturile trag intens. Șase tancuri inamice au fost observate la ora 9,30, ieșind din satul Finișel spre v(est). Compania Cercetare a rămas pe loc deși a avut multe pierderi. În sectorul Batalionului 8 V(ânători) Munte contraatacuri puternice. Se concentrează focul tuturor brandturilor asupra plotonului imediat n(ord)-v(est) Finișel, după care se atacă cu Compania Cercetare și Compania 2-a. Se câștigă teren. Noaptea liniște.

Pierderi: 4 morți, 18 răniți,3 dispăruți.

O pușcă mitralieră

Capturi: 3 prizonieri.

Timp schimbător.

Comandantul Bat.10 V. Munte Ofițer redactor

Maior Dumitru Ovidiu Cpt. Ionița Nicolae

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 150 dos, nr.14, f.17-19.

LXXV

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL BATALIONULUI 16 VÂNĂTORI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 30 SEPTEMBRIE 1944

30septembrie 1944

În noaptea de 29/30 septembrie 1944 inamicul a executat bombardament de artilerie și aruncătoare asupra pozițiilor noastre și vecinilor.

Batalionul se găsește în același dispozitiv/schița. În cursul zilei, schimb de focuri. Din partea inamicului în tot cursul zilei, bombardament de hărțuială asupra întregii poziții.

Pierderi: 1 trupă mort; 10 trupă răniți.

Comandantul Bat.16 V. Munte Ofițer cu operațiile

Maior Emil Scridon Cpt. Ion Aștileanu

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 157 dos, nr.5, f.193

LXXVI

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERATII AL DIVIZIONULUI 4 TUNURI DE MUNTE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 2 MUNTE, DIN 30 SEPTEMBRIE 1944

Aceleași poziții de artilerie. Divizionul sprijină aceleași unități ca și în ziua precedentă. În cursul nopții, artileria inamică a bătut cu mici întreruperi tot sectorul infanteriei. Din cauza terenului foarte accidentat nu se permite o înaintare a pieselor, pozițiile rămân obligate, cele din ajun. Se simte lipsa de muniție și în special a releurilor așa încât se renunță la sprijinul Bateriei 1-a în atacul ce urmează a-l da Batalionului 15 V(ânători de) M(unte). Bateria 1-a execută trageri pe liziera satului Finișel și către cota 702.

Consum de muniții: 42 lovituri.

Pierderi: nimic.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 597 dos, nr.3, f.99.

DOCUMENTS SUR LA PATICIPATION DE L'ARMEE ROUMANNE DANS LE SUD-OUEST DE LA TRANSILVANIE PENDANT LA DEUXIEME GUERRE MONDIALE, DU 21 AU 30 SEPTEMBRIE 1944

Résumé

On présente 76 différents extraits des documents militaires provenant de divers Journaux d'opération élaborés par de Grandes Unités et par de diverses unités de l'armée roumaine, impliquées dans les diverses opérations militaires, dans le territoire de sud-ouest de la Transilvanie, entre le 21 et le 30 septembre 1944.